

EVROPSKÁ KOMISE
GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ PRO SPRÁVEDLNOST A SPOTŘEBITELE

Ředitelství B: Trestní soudnictví
Oddělení B.2: Trestní právo procesní

**Ochrana a podpora obětí trestných činů v průběhu pandemie COVID-19 – výměna
osvědčených postupů, pokud jde o zacházení s oběťmi domácího násilí,
kyberkriminalitu a trestné činy z nenávisti**

(Informace shromážděné GŘ JUST)

PROHLÁŠENÍ O VYLOUČENÍ ODPOVĚDNOSTI: Tento dokument upozorňuje na situaci obětí trestných činů během pandemie COVID-19 a uvádí příklady vybraných osvědčených postupů. Uváděná opatření slouží jako orientační příklady a jsou zahrnuta pouze pro informační účely. Tento obecný dokument nijak nezavazuje členské státy ani Evropskou komisi. Toto prohlášení o vyloučení odpovědnosti doplňuje obecné prohlášení o vyloučení odpovědnosti, které je k dispozici na adrese https://e-justice.europa.eu/content_legal_notice-365-cs.do?init=true.

Ochrana a podpora obětí představuje během pandemie COVID-19 naléhavý problém. Zejména situace obětí domácího násilí je ztížena omezením sociálních kontaktů a společenskou izolací během opatření omezujících volný pohyb osob.

Členské státy se vyzývají, aby v rámci svých **národních nouzových režimů v souvislosti s COVID-19** přijaly zvláštní opatření na podporu a ochranu obětí domácího násilí. Zejména je velmi důležité zajistit účinný přístup ke službám podpory on-line a off-line, včetně psychologické pomoci a dalších sociálních služeb. Je rovněž zásadní zajistit fyzickou ochranu těchto obětí.

Několik sdělovacích prostředků informovalo o znepokojivém nárůstu domácího násilí v Evropě během pandemie COVID-19. Například ve Francii došlo k nárůstu počtu oznámení domácího násilí o 32 %¹. Ve Španělsku narostl na lince nouzového volání pro domácí násilí v průběhu prvních dvou týdnů omezení volného pohybu osob počet hovorů o 18 % ve srovnání se stejným obdobím o měsíc dříve². V Belgii se ztrojnásobil počet hovorů na službách linky důvěry organizace Společně proti rodinnému násilí a vyloučení³.

Komise zveřejnila informace o podpoře obětí domácího násilí na zvláštní stránce věnované COVID-19⁴. Evropský institut pro rovnost žen a mužů vytvořil stránku COVID-19, která obsahuje informace pro oběti násilí na základě pohlaví⁵. Rada Evropy má rovněž zvláštní

¹ Informativní zpráva Evropské ženské lobby (https://womenlobby.org/IMG/pdf/ewl_policy_brief_on_covid-19_impact_on_women_and_girls-2.pdf)

² <https://www.nytimes.com/2020/04/06/world/coronavirus-domestic-violence.html>

³ <https://www.bbc.com/news/world-europe-52216966>

⁴ https://e-justice.europa.eu/content_impact_of_the_covid19_virus_on_the_justice_field-37147-cs.do

⁵ <https://eige.europa.eu/covid-19-and-gender-equality/gender-based-violence>

stránku týkající se práv žen a pandemie COVID-19⁶. Organizace podpory pro oběti, například organizace *Victim Support Europe*, rovněž zřídily specializované stránky týkající se COVID-19⁷.

Níže jsou uvedeny příklady osvědčených postupů, pokud jde o zajištění podpory a ochrany obětí domácího násilí během pandemie. Tento seznam není vyčerpávající.

Jak komunikovat s oběťmi během pandemie?

Členské státy se vyzývají, aby *rozvíjely kampaně na zvyšování povědomí* s cílem zajistit, aby oběti domácího násilí měly nezbytné informace o službách, k nimž mají přístup pro účely nouzové ochrany a podpory. Tyto kampaně již v několika členských státech probíhají⁸. Je obzvláště důležité zajistit, aby osoby, které mohou být v době omezení volného pohybu osob ve styku s oběťmi domácího násilí, byly schopny předávat informace o dostupné podpoře a ochraně. Zvláštní pozornost by v tomto ohledu měla být věnována pracovníkům ve zdravotnictví (včetně lékárníků), pracovníkům v supermarketech nebo poštovním pracovníkům. Policisté by rovněž měli být obzvláště bdělí, pokud jde o již oznámené a nové případy domácího násilí.

Informace o existujících internetových stránkách a linkách pomoci na podporu obětí domácího násilí by měly být obecně šířeny. Například informace o nejbližší službě podpory pro oběti domácího násilí: <https://www.wave-network.org/find-help/>.

Jak oznamovat trestnou činnost?

Během doby omezení volného pohybu osob musí mít oběti domácího násilí možnost snadno oznámit trestný čin. Tato možnost musí zahrnovat také jednoduché způsoby, jak kontaktovat a upozornit policii, např. prostřednictvím textových zpráv nebo on-line chatů, jakož i používání kódových slov s lékaři, lékárníky nebo zaměstnanci pošty. Je zcela nezbytné, aby soudní systémy i během pandemie nadále zajišťovaly, že je pokračováno ve stíhání pachatelů a že osoby odsouzené za násilí páchané na ženách jsou v případě potřeby zadrženy. Odklady nebo průtahy soudního řízení mohou způsobit obětem značné utrpení. Je důležité zajistit, aby navzdory opatřením omezujícím volný pohyb osob byly proti pachatelům i nadále přijímána urgentní opatření spočívající v uložení zákazu, omezení či v ochraně (například ve Francii).

Mezi příklady osvědčených postupů, pokud jde o zlepšení komunikace s oběťmi a oznamování trestných činů, patří:

- Ve Španělsku a Francii byly zahájeny kampaně za účelem propagace mechanismu varování pro ženy, které nyní mohou požádat o pomoc v lékárnách.
- V Irsku policie kontaktuje bývalé oběti domácího násilí s cílem zajistit jejich dobré životní podmínky.
- V Německu byl zveřejněn návod (tzv. Survival-Kit), který radí, jak předcházet násilí.

⁶ <https://www.coe.int/en/web/genderequality/women-s-rights-and-covid-19>

⁷ <https://victimsupport.eu/covid-19-information/>

⁸ Například ve Francii, Itálii, Portugalsku a Španělsku

Jak organizovat podporu a ochranu?

Je naprosto nutné zahrnout základní služby pro řešení domácího násilí do plánů připravenosti a reakce na pandemii COVID-19, financovat je a určit způsoby, jak je učinit dostupnými v rámci opatření na omezování sociálních kontaktů. Členské státy se vyzývají, aby vyhlásily azylové domy za základní služby, zavedly v lékárnách a v obchodech s potravinami nouzové systémy varování a vytvořily způsoby, které ženám umožní bezpečně vyhledat podporu. Členské státy se vyzývají, aby zachovaly azylové domy a nouzové ubytování dostupné pro všechny ženy a děti, které musí opustit své domovy za účelem ochrany, a usnadnily jim přístup k těmto službám.

Žádná oběť by se neměla cítit odrazována od kontaktování služeb podpory v důsledku pandemie.

Zdravotnická zařízení by navíc měla identifikovat služby, které jsou místně dostupné pro oběti domácího násilí, a informovat o nich. V souladu s doporučením WHO je naléhavě nutné prozkoumat, jak lze využít elektronické zdravotnictví a telemedicínu pro bezpečné řešení násilí páchaného na ženách.

Je nezbytné, aby členské státy zajistily přiměřené financování a investice do on-line služeb a služeb podpory. Během tohoto období budou velmi důležité kontakty s oběťmi elektronickou cestou, pro oběti však může být obtížné telefonovat z domova, jestliže v něm žijí s pachatelem násilí. Je nezbytné zajistit, aby horké linky nabízely služby prostřednictvím on-line chatu nebo textových zpráv, a umožnily tak obětem hledat pomoc při pobytu doma⁹. Pandemie COVID-19 může být příležitostí pro vytvoření udržitelných struktur na ochranu žen před násilím¹⁰.

Mezi níže uvedené příklady osvědčených postupů pro oběti domácího násilí během pandemie COVID-19 patří:

Zahrnutí podpory a ochrany obětí do národních nouzových pandemických plánů

- *Umožnění obětem domácího násilí požádat o pomoc služby podpory.* V Itálii mohou ženy, které jsou oběťmi domácího násilí, opustit své domovy a navštívit nejbližší služby podpory, aniž by je policejní orgány nahlašovaly a postihovaly za porušení přísných opatření omezujících volný pohyb¹¹.
- *Prohlášení podpory a ochrany obětí domácího násilí za základní službu.* Ve Španělsku jsou služby podpory a ochrany obětí domácího násilí prohlášeny za základní službu, aby mohly být stále v provozu.
- *Vytvoření „zastřešujícího programu sociální ochrany“ pro azylové domy pro ženy a poradenské infrastruktury pro ženy.* V Německu soubor vládní pomoci v oblasti sociální ochrany zahrnuje nástroje vybavující poskytovatele sociálních služeb finanční

⁹ <https://time.com/5803887/coronavirus-domestic-violence-victims/>

¹⁰ <https://www.preventionweb.net/experts/oped/view/71320>

¹¹ https://www.repubblica.it/cronaca/2020/03/21/news/elena_bonetti_se_subite_violenza_chiedete_aiuto_andate_al_centro_antiviolenza_e_nessuno_vi_multera_-251867069/?ref=RHPPLF-BH-I251880435-C8-P3-S1.8-T1&refresh_ce

ochranou proti koronaviru, přičemž výslovně vytváří záchranné sítě pro zařízení na ochranu proti násilí¹².

- *Navyšení finančních prostředků.* V Rakousku je poskytována finanční podpora ženám a dívkám postiženým násilím v době krize¹³. Ve Francii byl do služeb podpory v případě domácího násilí nasměrován jeden milion euro.

Digitalizace

- *Vytvoření e-mailové služby / služby on-line chatu / telefonní linky pro oběti domácího násilí.* V Portugalsku byla vytvořena e-mailová služba, která odpovídá na dotazy a žádosti o podporu v souvislosti s domácím násilím¹⁴. V Rakousku zavedla vláda nonstop linku pomoci pro oběti násilí na základě pohlaví¹⁵. V Německu linka pomoci obětem domácího násilí nadále poskytuje poradenství nonstop v 18 jazycích. Informace o telefonních linkách pomoci členských států pro oběti násilí jsou k dispozici na adrese https://eige.europa.eu/sites/default/files/helplines_web_final_17042020.png.
- *Vývoj speciálních mobilních aplikací.* V Itálii byla vyvinuta speciální aplikace, která ženám umožňuje okamžitě kontaktovat donucovací orgány¹⁶.

Zapojení občanské společnosti

- *Nabídka alternativních řešení vedle azylových domů, aby se obětem domácího násilí umožnila bezpečná karanténa.* V několika členských státech dotují vlády hotelové pokoje, v nichž mohou oběti bezpečně strávit karanténu¹⁷. Ve Španělsku byly v reakci na krizi dány k dispozici nové prostory pro azylové domy. V Německu se orgány vyzývají, aby hledaly pragmatické řešení odstraňující nedostatek míst v azylových domech v souvislosti s pandemií COVID-19, například krátkodobý pronájem hotelů a prázdninových apartmánů.

Nárůst některých forem trestné činnosti během pandemie – kyberkriminality a trestných činů z nenávisti

Členské státy by rovněž měly být obzvláště obezřetné, pokud jde o nárůst některých forem trestné činnosti během pandemie, a zajistit, aby obětem byla poskytována podpora a ochrana.

Podle úřadu EUROPOL přináší pandemie COVID-19 pachatelům nové možnosti, jak zneužívat obavy a pracovní podmínky občanů¹⁸. Počet kybernetických útoků je značný a

¹² <https://www.bmfsfj.de/bmfsfj/aktuelles/presse/pressemittelungen/bundesministerin-giffey-verabredet-mit-den-bundeslaendern-konkrete-hilfsmassnahmen-fuer-frauen-in-der-corona-krise/154100>

¹³ <https://www.frauenring.at/opferschutz-corona-krise-ausgebaut>

¹⁴ <https://www.cig.gov.pt/2020/03/covid-19-novo-email-apoio-na-area-da-violencia-domestica/>

¹⁵ <https://orf.at/stories/3157761/>.

¹⁶ <https://www.nbcnews.com/news/world/european-countries-develop-new-ways-tackle-domestic-violence-during-coronavirus-n1174301>

¹⁷ <https://www.nbcnews.com/news/world/european-countries-develop-new-ways-tackle-domestic-violence-during-coronavirus-n1174301>

¹⁸ <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/pandemic-profiteering-how-criminals-exploit-covid-19-crisis>.

očekává se, že dojde k dalšímu nárůstu. Vzhledem k tomu, že mnoho lidí pracuje na dálku z domova, znásobují se možné příležitosti pro pachatele kybernetické kriminality a slabá místa¹⁹.

EUROPOL připravil tipy týkající se prevence a informovanosti²⁰ s cílem pomoci veřejnosti zachovat kybernetickou bezpečnost. V této době zvýšeného rizika je obzvláště důležité využívat rodičovskou kontrolu k ochraně on-line aktivit dítěte, zabezpečit elektronická zařízení heslem, kódem PIN nebo biometrickými informacemi a nakupovat u spolehlivých internetových prodejců (po kontrole jednotlivých ratingů).

Více informací o bezpečném provozu na internetu: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/digital_cs.

Agentura Evropské unie pro základní práva uvádí, že ve většině členských států EU dochází k nárůstu rasismu, xenofobie a nesnášenlivosti, které cílí na některé národnostní nebo etnické komunity a jsou spojeny s pandemií COVID-19²¹.

Úsilí členských států, pokud jde o oběti trestných činů z nenávisti, by se mělo zaměřit na podporu oznamování těchto trestných činů, zdokonalení řádného vyšetření pohnutek k předpojatosti a poskytování podpory těmto obětem.

¹⁹ <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/catching-virus-cybercrime-disinformation-and-covid-19-pandemic>.

²⁰ <https://www.europol.europa.eu/activities-services/public-awareness-and-prevention-guides/make-your-home-cyber-safe-stronghold>.

²¹ <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/covid19-rights-impact-april-1>